

DECIZIE

25 mai 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul:

Valeriu Doagă

Judecătorii:

Iuliana Oprea și Sveatoslav Moldovan

examinând recursul declarat de avocatul Andrei Habravan în interesele Mariei Marusic, în pricina civilă la cererea Procuraturii raionului Hîncești cu privire la declararea incapacității Mariei Marusic, persoană interesată Casa internat pentru copii cu deficiențe mintale Hîncești, împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 24 februarie 2016, prin care s-a respins cererea de repunere a apelului în termen și s-a restituit cererea de apel depusă de avocatul Andrei Habravan în interesele Mariei Marusic ca fiind tardivă

c o n s t a ț ă:

La 09 martie 2010 Procuratura raionului Hîncești a depus cerere cu privire la declararea incapacității Mariei Marusic.

În motivarea cererii a indicat că la 03 februarie 2010 Casa internat pentru copii cu deficiențe mintale Hîncești a solicitat Procuraturii raionului Hîncești să depună cerere cu privire la declararea incapacității Mariei Marusic, născută la 20 iulie 1987.

Marusic Maria se află sub tutela Casei internat pentru copii cu deficiențe mintale Hîncești fiind întreținută integral de stat începînd cu 21 octombrie 2004 și diagnosticată cu retard mental ușor, fapt confirmat prin adeverința eliberată de administrația tutelară.

La moment a atins vârsta majoratului și necesită sa fie internată într-o instituție psihiatrică, însă inițial urmează a fi declarată incapabilă.

Cere Procuratura raionului Hîncești declararea incapacității Mariei Marusic, născută la 20 iulie 1987 (f.d. 1).

Prin hotărârea Judecătoriei Hîncești din 23 august 2010 s-a admis cererea depusă de Procuratura raionului Hîncești.

S-a declarat incapabilă Marusic Maria, născută la 20 iulie 1987, în or. Briceni, domiciliată în or. Hîncești, str. Alexandru Marinescu, nr. 16 (f.d. 21).

Prin mandatul din 28 octombrie 2015 avocatul Andrei Habravan a fost împuternicit de Maria Marusic să-i acorde asistență juridică în instanța de judecată cu dreptul de a ataca hotărârea judecătorească (f.d. 23).

La 23 noiembrie 2015 Marusic Maria și avocatul Andrei Habravan au declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Hîncești din 23 august 2010, solicitând admiterea acestuia și repunerea în termen a apelului din motiv că au făcut cunoștință cu hotărîrea contestată la 28 octombrie 2015 (f.d. 24-26).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 24 februarie 2016 s-a respins cererea de repunere în termen a apelului și s-a restituit apelul depus de avocatul Andrei Habravan și Maria Marusic ca depus în afara termenului de declarare (f.d. 40-41).

La 30 martie 2016 avocatul Andrei Habravan a declarat în interesele Mariei Marusic recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 24 februarie 2016, solicitând admiterea acestuia, casarea încheierii cu soluționarea prin decizie a problemei în fond, prin care să fie casată integral hotărârea Judecătoriei Hîncești din 23 august 2010 și emisă o nouă decizie de respingere a cererii cu privire la declararea Mariei Marusic incapabilă (f.d. 45-49).

În motivarea cererii de recurs avocatul Andrei Habravan a indicat că Marusic Maria nu a cunoscut despre existența hotărârii Judecătoriei Hîncești din 23 august 2010, deoarece nu a participat în ședința de judecată și nu i s-a adus la cunoștință existența pricinii date.

La 28 octombrie 2015 i-a comunicat Mariei Marusic hotărârea primei instanțe explicîndu-i esența acesteia, drepturile și obligațiile de care dispune.

Apelul a fost înregistrat la 23 noiembrie 2015 în termen de 30 de zile calculat din 28 octombrie 2015, cînd aceasta a făcut cunoștință cu hotărârea contestată.

Recurenta declară că poate să-și dirijeze și controleze acțiunile sale și nu are tulburări psihice.

Din conținutul hotărârii Judecătoriei Hîncești din 28 august 2010 rezultă că în cadrul ședințelor de judecată drepturile și interesele Mariei Marusic au fost reprezentate de avocatul Badea Margareta pe care aceasta nu o cunoaște personal și cu care nu a discutat niciodată.

Prin hotărârea Judecătoriei Hîncești din 28 august 2010 Mariei Marusic i-au fost violate drepturile și libertățile recunoscute de legislația privind drepturile persoanelor cu dezabilități, pactele și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind argumentele recursului în raport cu materialele pricinii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este depus în termen, neîntemeiat și urmează a fi respins cu menținerea încheierii contestate din următoarele motive.

În conformitate cu art. 425 Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la pronunțarea ei.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat încheierea de respingere a cererii de repunere a apelului în termen și de restituire a apelului la 24 februarie 2016.

Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa părților copia încheierii din 24 februarie 2016 la 17 martie 2016 (f.d. 43).

Prin urmare, recursul declarat de avocatul Andrei Habravan în interesele Mariei Marusic la 30 martie 2016 împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 24 februarie 2016 este depus în termen.

În conformitate cu art. 427 lit. a) Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Judecând pricina în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a constatat că instanța de apel a aplicat și interpretat corect normele de drept procedural.

Din actele pricinii rezultă că prin hotărârea Judecătorei Hîncești din 23 august 2010 s-a admis cererea depusă de Procuratura raionului Hîncești și s-a declarat incapabilă Marusic Maria, născută la 20 iulie 1987, în or. Briceni, domiciliată în or. Hîncești, str. Alexandru Marinescu, nr. 16 (f.d. 21).

La 23 noiembrie 2015 Marusic Maria și avocatul Andrei Habravan au declarat apel împotriva hotărârii Judecătorei Hîncești din 23 august 2010, solicitând admiterea acestuia și repunerea în termen a apelului din motiv că au făcut cunoștință cu hotărârea contestată la 28 octombrie 2015 (f.d. 24-26).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 24 februarie 2016 s-a respins cererea de repunere în termen a apelului și s-a restituit apelul depus de avocatul Andrei Habravan și Maria Marusic împotriva hotărârii Judecătorei Hîncești din 23 august 2010 ca depus în afara termenului de declarare (f.d. 40-41).

Argumentele invocate de avocatul Andrei Habravan în cererea de recurs nu au suport legal și nu constituie temei de casare a încheierii contestate din următoarele motive.

În conformitate cu art. 362 alin. (1) Codul de procedură civilă, în redacția Legii nr. 244-XVI din 21 iulie 2006, termenul de declarare a apelului este de 20 de zile de la data comunicării hotărârii motivate, dacă legea organică nu dispune.

În conformitate cu art. 111 alin. (1), (2) și (3) Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească.

Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade.

Termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Maria Marusic a făcut cunoștință cu hotărârea primei instanțe la 28 octombrie 2015 (f.d. 28).

Contrar normelor de drept citate în vigoare la data pronunțării hotărârii primei instanțe, avocatul Andrei Habravan și Marusic Maria au depus apel împotriva acesteia la 23 noiembrie 2015, peste 20 de zile de la data comunicării hotărârii.

În conformitate cu art. 116 alin.(1) și (3) Codul de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță.

La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.).

Nu servește temei de repunere a apelului în termen argumentul avocatului Andrei Habravan că apelul a fost declarat în interesele Mariei Marusic în termen de 30 de zile de la data când aceasta a făcut cunoștință cu hotărârea contestată.

În conformitate cu art. 362 alin. (1) Codul de procedură civilă, în redacția Legii nr. 244-XVI din 21 iulie 2006, termenul de declarare a apelului este de 20 de zile de la data comunicării hotărârii motivate, dacă legea organică nu dispune.

În conformitate cu art. 3 alin. (1) și (2) Codul de procedură civilă, instanțele judecătorești aplică legile procedurale civile în vigoare la data judecării cauzei civile, efectuării actelor de procedură sau executării actelor instanței judecătorești (hotărâri, încheieri, decizii, ordonanțe), precum și a actelor unor alte autorități în cazurile prevăzute de lege. Noua lege procedurală nu duce la modificarea efectelor juridice deja produse ca rezultat al aplicării legii abrogate și nu le desființează. De la data intrării în vigoare a noii legi procedurale, efectele vechii legi încetează dacă noua lege nu prevede altfel.

Mai mult ca atât, art. 362 alin. (1) Codul de procedură civilă în redacția Legii nr. 155 din 05 iulie 2012, prevede că termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dar nu de la data comunicării acesteia.

Așadar, termenul de 30 de zile pentru declararea apelului prevăzut la art. 362 alin. (1) Codul de procedură civilă în redacția Legii nr. 155 este de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dar nu de la data pronunțării hotărârii și deci reduce drepturile procedurale ale participanților la proces.

În conformitate cu art. 3 alin. (3) Codul de procedură civilă, legea procedurală civilă care impune obligații noi, anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare nu are putere retroactivă.

Astfel, în corespundere cu norma de drept citată și cu art. 362 alin. (1) Codul de procedură civilă, în redacția Legii nr. 244-XVI din 21 iulie 2006, împotriva hotărârilor pronunțate până la 01 decembrie 2012 se va declara apel conform normelor procesuale la data pronunțării, adică în termen de 20 zile de la data comunicării hotărârii motivate.

Plenul Curții Supreme de Justiție în punctul 9 din Recomandarea nr. 24 a explicat că împotriva hotărârilor judecătorești pronunțate până la 01 decembrie 2012 se va declara apel conform normelor procesuale în vigoare la data pronunțării, adică în termen de 20 zile de la data comunicării hotărârii motivate.

În conformitate cu art. 56 alin. (3) Codul de procedură civilă, participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Articolul 61 alin. (1) Codul de procedură civilă la fel prevede că părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanță (a se vedea cauza Van Harn vs. Germania, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007).

În conformitate cu art. 75 alin. (4) Codul de procedură civilă, actele procedurale efectuate de reprezentant în limitele împuternicirilor sale sînt obligatorii pentru persoana reprezentată în măsura în care ele ar fi fost efectuate de ea însăși. Culpă reprezentantului este echivalentă culpei părții.

În conformitate cu art. 10 alin. (1) Codul de procedură civilă, sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural.

Avocatul Andrei Habravan nu a depus diligența necesară pentru a exercita calea apelului în conformitate cu prevederile legale și instanța de apel corect a respins cererea de repunere a apelului în termen și a restituit cererea de apel ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție.

În conformitate cu art. 369 alin. (1) lit. b) Codul de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Încheierea Curții de Apel Chișinău din 24 februarie 2016 este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În hotărârea Ponomaryov vs. Ucraina 3236/03 din 03 aprilie 2008, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că dacă termenul pentru introducerea unei căi ordinare de atac este reînnoit după un interval considerabil și pentru motive care nu par să fie foarte convingătoare, o asemenea decizie ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac. Curtea a admis că revine în primul rând instanțelor interne să decidă asupra repunerii în termenul de introducere a căii ordinare de atac, dar ele nu se bucură de o marjă de apreciere nelimitată. Instanțele sunt obligate să indice motivele pentru care au acceptat repunerea în termen. Un asemenea motiv ar putea fi, spre exemplu, necomunicarea hotărârii luate în proces de către autoritățile competente ale statului. Chiar și atunci, totuși, posibilitatea repunerii în termen nu ar fi nelimitată, dată fiind obligația părților de a se interesa, la intervale rezonabile, de stadiul procesului de care ele au cunoștință.

În cauzele Ceachir contra Moldovei din 15 ianuarie 2008 și Melnic contra Moldovei din 14 noiembrie 2006, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat că prin neaducerea vreunui motiv pentru prelungirea termenului de depunere de către pârâți a unui act procedural, instanțele judecătorești naționale încalcă drepturile reclamanților la un proces echitabil.

Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, cărora li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Prin restituirea cererii de apel Marusic Maria nu este privată de dreptul de a depune cerere prin care să fie declarată capabilă.

Or, conform art. 24 alin. (3) Codul civil, dacă temeiurile în care persoana fizică a fost declarată incapabilă au dispărut, instanța de judecată o declară ca fiind capabilă. În baza hotărârii judecătorești, tutela asupra persoanei se anulează.

În conformitate cu art. 308 alin. (2) Codul de procedură civilă, în cazul prevăzut la art. 24 alin.(3) din Codul civil, instanța, la cererea tutorelui, a membrilor de familie a persoanei, a instituției de psihiatrie (psihoneurologie), a organului de tutelă și curatelă, a procurorului și în baza raportului de expertiză psihiatrică legală, pornește un proces și emite o hotărâre prin care declară capabilă persoana

însănătoșită. În temeiul acestei hotărâri, tutela instituită asupra persoanei se anulează.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că încheierea Curții de Apel Chișinău din 24 februarie 2016 este întemeiată, iar argumentele invocate în cererea de recurs nu au suport legal, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea contestată.

În conformitate cu art. 427 lit. a) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de avocatul Andrei Habravan în interesele Mariei Marusic.

Se menține încheierea Curții de Apel Chișinău din 24 februarie 2016, în pricina civilă la cererea Procuraturii raionului Hîncești cu privire la declararea incapacității Mariei Marusic, persoană interesată Casa internat pentru copii cu deficiențe mintale Hîncești.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii

Președinte,

Judecătorul:

Valeriu Doagă

Judecătorii:

Iuliana Oprea

Sveatoslav Moldovan